

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 29 augusti 2007

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om fotboll på idrottsforum.org

Att den moderna idrotten i allmänhet organiserades kring sekelskiftet 1900, lokalt, nationellt och internationellt, förmärks genom det stora antalet jubileumsböcker som kommit ut under det senaste decenniet – och fortsätter att droppa in till forumets recensionsbokhylla. Det är till exempel svenska fotbolls- eller simklubbar, svenska Riksidrottsförbundet, norska Fotballforbundet, internationella förbund som FIFA, UCI eller IAAF. Till denna rad av jubilarer sällar sig nu Finlands Bollförbund som grundades 1907, och för att markera detta har en jubileumsbok utkommit, *Rakas jalkapallo: Sata vuotta suomalaista jalkapalloa* (Älskade fotboll: 100 år av finsk fotboll; Kustannusosakeyhtiö Teos), sammanställd av Yrjö Lautela och Göran Wallén. Arto Nevala har läst boken för vår räkning, och han har både ris och ros att ösa över den. Framför allt beklagar Nevala att man valt att inte satsa mer forskningskraft på organiseringen av finsk fotboll – det är ju förbundet snarare än fotbollen som fyller hundra. Tydligt är också att finsk fotbolls forskning, som utvecklats mycket de senaste åren, ändå befinner sig i ett tidigt skede i en internationell jämförelse. Men boken, som är vackert formgiven och fullödigt illustrerad, erbjuder enligt vår recensent en rad intressanta texter. Nevala konstaterar också att Göran Walléns 20 sidiga svenskspråkiga sammanfattning ger en bra bild av bokens viktigaste delar.

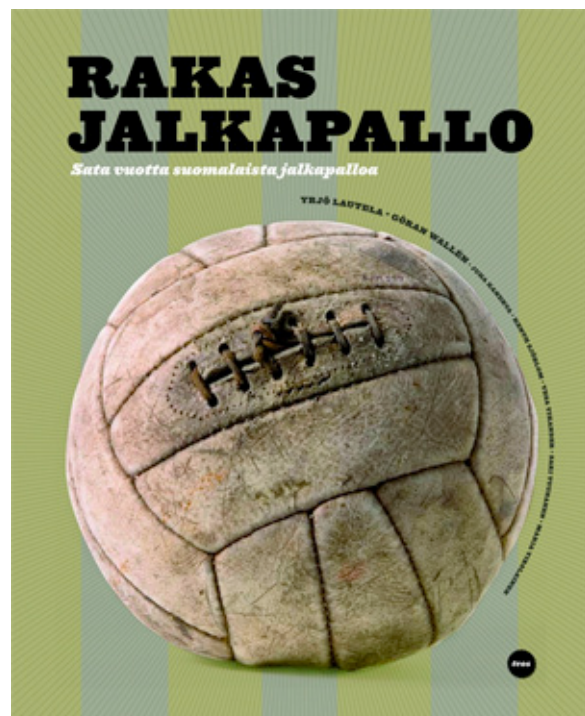
Finska fotbollsförbundet 100 år

Arto Nevala

Institutionen för historia, Joensuu universitet

Yrjö Lautela & Göran Wallén (red)
Rakas jalkapallo: Sata vuotta suomalaista jalkapalloa (Älskade fotboll: 100 år av finsk fotboll)
464 sidor, inb., ill.
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos
2007
ISBN 978-951-851-068-3

Fotboll är tydligt den populäraste idrottsgrenen i Finland när man räknar antalet fotbollsamatörer. Några spelare – framför allt Jari Litmanen och Sami Hyypiä – har även nått framgång på utländska arenor. Ändå har Finlands internationella framgång varit dålig i jämförelse med andra skandinaviska länder. Fotboll som spel eller socialt och kulturellt fenomen har också utforskats ganska lite. Finsk fotbolls forskning har ändå fått ett uppsving under 2000-talets första år, och den har så småningom anknutit sig till det internationella forskningsfältet.[1] Ett problem bakom forskningen har varit brist på en allmän presentation av finsk fotbollshistoria. Jubileumsboken *Älskade fotboll*, som har publicerats för att hedra Finlands Bollförbunds 100 år långa verksamhet, täpper delvis till den här luckan.

Rakas jalkapallo/Älskade fotboll har redigerats av Yrjö Lautela och Göran Wallén. Utöver dem har Juha Kanerva, Kenth Sjöblom, Vesa Tikander, Sari Tuunainen och Maria Virolainen varit skribenter i boken. Alla nämnda är

sakkunniga som fotbollsskribenter och dessutom besitter de djup expertis när det gäller fotboll. Ändå avviker boken som utgångspunkt från de grundläggande verken om Norges och Sveriges fotbollshistoria, som har skrivits av dessa länders främsta forskare inom idrottshistoria.[2] Även det internationella fotbollsförbundet FIFA, som fyllde 100 år för några år sedan, valde internationellt kända fotbollsforskare till skribenter av sin festskrift.[3] Man skall ändå komma ihåg att Finland inte har så lång tradition inom fotbollsforskning som t.ex. de andra skandinaviska länderna. Med detta menar jag särskilt forskning som handlar om fotboll som kulturellt och socialt fenomen eller analys av hur speltaktiken har förändrats på lång sikt. I Finland har man också gjort internationellt uppskattad forskning angående spelets taktiska sektorer eller spelarnas och bollens rörelser under matchen.[4] Det finns redan så mycket finsk fotbollsforskning att t.ex. den enda finländare som har skrivit en doktorsavhandling om ämnet, skulle kunna ha varit med som skribent i *Älskade fotboll*. Dessutom får det kultursociologiska perspektivet, som just han representerar, bara lite uppmärksamhet i boken.[5]

Vid skrivandet av *Älskade fotboll* måste man ha bestämt om det är ett historiskt verk eller en festskrift. Verket är faktiskt både ett historiskt verk och en festskrift, men tyngdpunkten ligger klart mera på festskrift än på ett forskningsbaserat historiskt verk. Detta beror åtminstone delvis på den begränsade tiden som hade reserverats för skrivandet och på granskningsperioden som var 100 år. Hela perioden kan inte ha granskats noggrant utan man har varit tvungen att prioritera, vilket är typiskt i detta slags arbete. Dessutom finns det knappt grundforskningen om finsk fotboll, fast den har under de senaste åren utforskats mera och mera. Det finns inga källhänvisningar i boken, vilket är typiskt för en festskrift. Dock finns det en omfångsrik källförteckning i slutet av boken.

Ett annat viktigt val vid skrivandet har varit att man inte har ägnat någon större uppmärksamhet åt Finlands Bollförbunds organisatoriska utveckling. Med andra ord är meningen med boken att beskriva fotbollens, inte fotbollorganisationens, utveckling under ett århundrade. Betraktat från denna synvinkel är det konstigt att boken ändå utkommer till heder för den viktigaste organisationens, alltså för Finlands Bollförbundets, jubileumsår. Som Kenth Sjöblom visar i sin utmärkta "Aikapotkut"-artikel, har man spelat fotboll i Finland betydligt längre än 100 år. Enligt min åsikt är det beklagligt att organisationshistoria får så lite uppmärksamhet i boken. Den skulle ha fungerat som stadig grund för boken. Dessutom skulle analysen om Finlands Bollförbunds utveckling ha möjliggjort att binda ihop fotbollens historia med finsk motionskultur och samhällsförändringar. 100-års historiken om Norges fotbollsförbund, som har skrivits av Matti Goksoyr och Finn Olstad, är ett utmärkt exempel på hur organisatorisk utveckling, förändringarna i speltaktik och samhällsram kan bindas ihop så att det blir en lyckad helhet.

Att *Älskade fotboll* har en festskriftskaraktär är också verkets styrka. Detta betyder att man har försökt göra boken på alla sätt så läsbar som möjligt. Den har t. ex. delats in i lämpliga och huvudsakligen väl valda teman. Det finns intressanta berättelser från den finska fotbollens 100 år långa historia i boken. Kenth Sjöblom skriver mycket bra om fotbollens ankomst till Finland och om spelets begynnelsefaser. Delen som handlar om damfotboll, och som har skrivits av Maria Virolainen och Sari Tuunainen, är den första heltäckande framställningen om detta ämne. Den är alltså en mycket behövlig artikel, fast man skulle ha kunnat komprimera dess innehåll lite. Dessutom skulle man ha kunnat ta fram damfotbollens internationella utveckling starkare. T.ex. utvecklingen av den internationella tävlingsverksamheten var viktig för den finska damfotbollens utveckling. Presentationen av finska storspelare som ingår i boken har gjorts yrkeskunnigt och den innehåller flera intressanta detaljer. Dessutom måste man ännu nämna statistiken i slutet av boken, som angående herrars och damers landskamper är utmärkt.

Layouten i *Älskade fotboll* är utmärkt. Man har lagt ned mycket möda på bokens illustration och det syns. I enlighet med den nuvarande trenden finns det rikligt med informationslådor i boken. Även de är huvudsakligen lyckade. Särskilt bra är de kronologiska tabellerna över de viktigaste händelserna i de mest betydande fotbollsorterna (Helsingfors, Åbo, Vasa osv.). Eftersom bokens layout har gjorts yrkeskunnigt, sitter den information som har tagits loss från själva löptexten bra i helheten. Bokens särskilda merit är den nästan 20 sidor långa svenskspråkiga sammanfattning som finns i slutet av boken. Den har skrivits av Göran Wallén och den ger ett bra begrepp om bokens väsentligaste innehåll.

Problemet med *Älskade fotboll* är att man inte tar tillräckligt mycket hänsyn till sambandet mellan grenens utveckling och idrottskulturens faser samt internationella linjer. Detta beror delvis på att boken består på sätt och vis av självständiga artiklar. En del av dem handlar om små händelser utan klar anknytning till större helheter. Ett exempel på detta är kapitlet som handlar om Finlands Bollförbundets jubileumsår 1927. I det där kapitlet skulle man ha kunnat fundera t.ex. på fotbollens ställning i politiskt indelad finsk idrott. Den internationellt viktiga proffsfrågan var också framme på FIFA:s kongress i Helsingfors år 1927. Den behandlas ändå bara mycket kortfattat i boken, fast det var fråga om ett ärende som var viktigt för hela grenens utveckling. "Sadan vuoden sato"-artikeln försöker beskriva utvecklingslinjen på lång sikt, men koncentrerar sig för mycket på att referera verksamhetsberättelser och tidningar och tar för lite hänsyn till förändringarna i samhället eller i idrotten. Det finns också lite överlappningar i bokens artiklar. Samma teman, t.ex. fotbollens tidiga faser och byggandet av

internationella förbindelser, behandlas i flera sammanhang. Man skulle ha kunnat sammanfatta innehållet och få framställningarna att passa ihop bättre.

Allmänt bedömt är *Älskade fotboll* en fin och till stor del en bra skriven festskrift. Den berättar på ett intressant sätt flera stora och små historier om finsk fotboll. Bokens förverkligande är också förstklassigt. Helheten är bitvis lite ojämn och forskningen om finsk fotboll blir ofullbordad. Finlands Bollförbunds 100-års festskrift svarar ändå redan på flera frågor.

-
- [1] Se t.ex. Itkonen, H. & Nevala, A. *Kuningaspelin kentät. Jalkapallo globaalina ja paikallisena ilmiönä 2007*.
[2] Se t.ex. Andersson, T., *Kung fotboll: Den svenska fotbollens kulturhistoria från 1880-talets slut till 1950*. Stehag: Symposium 2002, och Goksoyr, M. & Olstad, F., *Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*. Oslo: Norges Fotballforbund 2002.
[3] Lanfanchi, P., Eisenberg, C., Mason, T. & Wahl, A., *100 Years of Football. The FIFA Centennial Book*. London: Weidenfeld & Nicholson 2004.
[4] Se t.ex. Nevala, A., Lokal och global fotboll? Aspekter på sociologisk forskning om fotboll i Finland. www.idrottsforum.org. Publicerad den 9. november 2004.
[5] Heinonen, H., *Jalkapallon luno*. Jyväskylä: Atena Kustannus 2005.

© Arto Nevala 2007

 Köp boken från Akateeminkirjakauppa.fi

 Kjøp boken fra Akateeminkirjakauppa.fi

 Køb bogen fra Akateeminkirjakauppa.fi